

«Էմիմեան Ազգագրական ժողովածու», հատոր Ե., 1904 թ., դիմն է 1 ր. 50 կ.

Ներկայ հատորը պ. Ս. Հայկունու հաւաքած քրդական վէպերից է կազմուած: Խմբագրութիւնը յայտնում է որ «այս վէպերից մի քանիսը, ինչպէս երևում է համեմատութիւնից, վարիանտներ են՝ տարիներ առաջ յայտնի իրանագէտ Ա. Սոցինի խմբագրութեամբ Գիտութեանց ձեւարանում հրատարակուած՝ քրդական պատմութեան քննարկի. այսպէս են՝ Մամ ու Զին, Ռոստամ, Յուսէփ և Զուլէյխա, Ջանքիլի Բայց մեր ժողովածուն՝ համեմատութեան առնելով գէթ այս ընդհանուր նիւթերը և մանաւանդ Ռոստամի մասին երկու պատմութեանը, թէ հարուստ է Սոցինի հրատարակածներից և թէ բաղմատեւսակ, թէպէտ և քրդական վիպական նիւթերը անցել են հայ ժողովրդական միջավայրերից»:

Խմբագրութիւնը քրդական երգերի եղանակների մասին մի որոշ դադափար տալու նպատակով զետեղել է գրքում հ. Կամիտաս վարդապետի ձայնագրած միջանի երգեր:

Վէպերը գրի են առնուած Վասպուրականի հայ բարբառներիով, Մոկաց, Արծկէի, Արճէշի, Վանայ կայն. տեղ-տեղ բերած են քրդական լեզուով կտորներ: Միջանի վէպեր թարգմանուած են հայերէն՝ նոր գրական լեզուով:

Այդ հատորի մէջ էլ—հում նիւթի մի ահագին պաշար, որից կարող են օգտուել և մեր ազգագրութեամբ հետաքրքրուողները, ինչպէս և էպիկ բանաստեղծները:

Na.

Երշ. Միլիթարեան՝ «Դէպի Պրոսպեկտուրիւնը»: Հանրամատչելի գրադարան հ. Առաքելեանի, №VІІ. Թիֆլիս, 1904 թ., դիմն է 40 կ.:

Վազել Եւրոպա, ուր ճամբորդելու ամեն տեսակ յարմարութիւնները և քաղաքակիրթ նիւտուկացը ղուարճալի են դարձնում ժամանցը, լաւ բան է իհարկէ, բայց վատ չէր լինի եթէ մեր քնքշացած ինտելիգենտները երբեմն պտտէին և մեր անքաղաքակիրթ հայրենիքում, աւելի մօտից, աւելի ճիշտ ճանաչելու համար մեր իրականութիւնը, մեր սարերը, ձորերն ու դաշտերը, որոնց մէջ ապրում է մեր ժողովուրդը չճանաչուած մնալով մեր պոռոտախօս իդէօլոգներից: Թութակի նման կըրկնել ուրիշների, թէկուզ մեծ մարդկանց մտքերը, իսկ չցանկանալ ճանաչել այն միջավայրը, պատմական պայմանների այն

համագումարը, որ կազմում են մի որոշ ժողովրդի ներկան, չհասկանալ առաջադիմութեան հերթական քայլերը և մեծ ինքընարաւականութեամբ իրան գիտութեան և հասարակական իդէալներին ամենանոր և ամենավերջին արտայայտութեան ներկայացուցիչ համարել—ահա մեր «երիտասարդութեան» որոշ մասի ուղղութիւնը: Զանազան մոդերն բրոշիւրներից քաղած մտքերի քասոււմ, թեթեւամիտ խոյանքների խառնափնթոր ժխորում պէտ է երեւնն: Կնչի սթափեցնող ձայն հայրենիքի մոռացուած անկիւններից, կեանքի փորձով լրջացած խոհական մտքեր արտասանուեն:

Այդպիսի սթափեցնող ձայն է և՛ այս գիրքը, որի իւրաքանչիւր տող կրում է անկեղծ, մաքուր և ջերմ սիրոյ ու բանաստեղծական ոգևորութեան հետքեր: Թո՛ղ կարդայ այդ գիրքը, վարակուի նրա աղնուացնող զգացմունքներից անապատի մէջ ճանապարհը կորցրած մեր նոր սերունդի մի մասը...

Na

Մի քաջատրուծիւն

Թոյլ տուէք մի քանի խօսք ասել «Մուրճ»-ի մէջ իմ գրուածքները քննադատող պ. Զաւէնի մատենախօսութիւնների առիթով:

Իմ քննադատը եղբակացրել է № 10 Մուրճում, որ «պ. Փափագեան վերջին տարիներս հեիհե, շտապով արտադրողի տպաւորութիւն է թողնում»:

Ընթերցողին հարկ է իմանալ գոնէ, թէ իրաւ ես «հեիհե», «շտապ» արտադրող եմ: Փաստերին դիմենք:

Վերջին տարիներս տպագրուած է ընդամենը միայն 7 նոր պատմուածքներ, բոլորը միասին առնելով հազիւ 7 տըպագրական թերթ: Եւ այդ՝ 3—4 տարուայ ընթացքում: Կարծեմ «հեիհե» գրողը այսքան չնչին բան չպիտի արտադրէր:

Մնում են պ. Զաւէնի քննադատած գրուածքները. դրանք բոլորն էլ արտատպուծիւններ են: «Ասպետը»—տպուած է 1898 թուին, «Ասի» վէպը 1896 թուին (Արձագանքում), «Լուրդա-լուրը» 1894-ին (Մուրճում), իսկ «Դժնօք արաղաղները» գրուած է 1895-ին և եթէ տպւում է միայն այժմ, դրա պատճառները ինձից անկախ էին: «Դրախտը» տպուած է 1889 թուին (Աղբիւրում) և այժմեան արտատպութիւնը երրորդ անգամն է:

«Ասի»-ի համար ասել է, թէ նա Բոստանի «Արծուիկ» պիէսի նմանողութիւն է: Սակայն, երբ քննադատում են